

משמר הסביבה

דבר המערכת

אנו שמחים להציג בפניכם את הגיליון החמישי של "משמר הסביבה" לשנת 2009. הגיליון מופק בשיתוף פעולה בין הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר אילן ו"חיים וסביבה", ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל.

גיליון זה יוקדש לנושא התמודדות ישראל עם משבר האקלים, על רקע ועידת האקלים העולמית המתקיימת בקופנהגן (להלן "ועידת קופנהגן"). בוועידה זו אמורה להתגבש מדיניות עולמית חדשה להתמודדות עם משבר האקלים, אשר מתוכה תיגזרנה מחויבויות של המדינות השונות לצמצום פליטות גזי החממה. בגיליון זה נסקור את עיקרי הפעילות הפרלמנטרית בנושא משבר האקלים במהלך החודשים לקראת הוועידה, לרבות הצעות חוק, דיונים בוועדות הכנסת, במליאה ובשדולות.

נשמח לשמוע את תגובותיכם והערותיכם ולקבל הצעות לנושאי כתיבה לגיליונות הבאים.

ניתן ליצור עמנו קשר בדוא"ל envclinic@gmail.com.

משמר הסביבה נערך ע"י **גל נוימן ועינת בן יוסף**, תלמידות הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית בהנחיית ד"ר **אתי רוזנבלום**, עו"ד איילת ברעם, פרופ' אורן פרז, מר נאור ירושלמי והגב' מאיה קרבטרי.

חיים וסביבה - ארגון הגג של ארגוני הסביבה בישראל

מנכ"ל חיים וסביבה: נאור ירושלמי, naor@sviva.net
מנהלת קשרי ממשל: מאיה קרבטרי, maya@sviva.net

פרטי קשר:

טלפון: 03-5602256

נחלת בנימין 85, תל-אביב

www.sviva.net

הקליניקה לפרקטיקה ומדיניות סביבתית,

הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר אילן

מנחי הקליניקה:

פרופ' אורן פרז

ד"ר אתי רוזנבלום

עו"ד איילת ברעם

פרטי קשר:

טלפון: 03-5318814

רמת גן, 52900

www.envclinic.org.il

ועידת קופנהגן – רקע

בעשורים האחרונים, חלה עלייה ניכרת בריכוז גזי החממה באטמוספירה, עקב פעילות אנושית שעיקרה שריפת דלקים מחצביים. עלייה זו גורמת לשינויים אקלימיים רחבי היקף בעולם ולאירועי מזג אוויר קיצוניים. לפי הערכות של מומחי האקלים, בלימת ההתדרדרות תתאפשר אך ורק על ידי צמצום ריכוז גזי החממה באטמוספירה.

COP15
COPENHAGEN

לשם השגת מטרה זו החל שיתוף פעולה בינלאומי בנושא במסגרת **אמנת המסגרת של האו"ם בדבר שינוי האקלים (UNFCCC)** שנחתמה בשנת 1992. אמנה זו מיושמת באמצעות **פרוטוקול קיוטו**, אשר נחתם בשנת 1997, ואושרר על ידי 181 מדינות, ובכללן ישראל. הפרוטוקול מטיל חובות מעשיות על המדינות החברות בו, לצמצום פליטת גזי החממה מתחומן, בהתאם להגדרתן כמדינות מפותחות או מתפתחות.

עם התקרבות מועד פקיעתו של פרוטוקול קיוטו, והתגבשות ההכרה בכך שהחובות המוטלות על המדינות במסגרתו אינן מספקות, החלו דיונים בינלאומיים לקראת הסדר חדש, אשר יטיל חובות מוגברות על המדינות השונות. במסגרת ועידת קופנהגן צפוי להגיע לשיאו המשא ומתן הבינלאומי לקראת חתימה על הסכם אקלים חדש. **ההסדר הינו בעל משמעות עצומה לישראל, ויתכן שינוי במעמדה מהגדרתה הנוכחית בפרוטוקול קיוטו כמדינה מתפתחת בהתאם לרמת הפיתוח הכלכלי שלה.**

לקראת ועידת קופנהגן, שכר המשרד להגנת הסביבה את חברת הייעוץ הבינלאומית מקינזי, על-מנת שתבצע הערכה של פוטנציאל הפחתת פליטות גזי החממה של ישראל.

על-פי דו"ח חברת מקינזי, על מנת לעמוד בסטנדרטים הבינלאומיים, ישראל חייבת לנקוט צעדים משמעותיים בתחומים שונים לשם צמצום פליטת גזי החממה מתחומה. במקביל לפעילות המשרד בנושא, מתקיימת פעילות חקיקתית בכנסת למען קידום אימוצם ויישומם של אמצעים שונים להפחתת הפליטות. **בגיליון זה נסקור את עיקרי פעילות זו.**

הצעות חוק

הצעת חוק להפחתת הפליטה של גזי חממה, התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 11.5.09 על ידי חברי הכנסת **אופיר פינס-פז** (העבודה), **דב חנין** (חד"ש), **ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ), **איתן כבל** (העבודה), **אילן גילאון** (התנועה החדשה-מרצ) ו**אחמד טיבי** (רע"מ-תע"ל). הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה בכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת **אופיר פינס-פז** (העבודה), **גלעד ארזן** (ליכוד), **דב חנין** (חד"ש) ו**עמירה דותן** (קדימה), ועברה בקריאה טרומית בתאריך 25.6.08.

מטרת הצעת החוק היא לפעול להפחתת פליטת גזי חממה לאוויר, כצעד במאבק כנגד תופעת ההתחממות הגלובלית ושינוי האקלים. הצעת החוק קובעת יעדי הפחתה של 25% מכמות פליטות גזי החממה עד שנת 2020, ושל 50% עד שנת 2050 (ביחס לרמה שנמדדה בשנת 2000). בנוסף, מסמיכה הצעת החוק את השר להגנת הסביבה לקבוע תוכנית פעולה להפחתת פליטות, לרבות שימוש בכלים כלכליים. כמו כן, קובעת הצעת החוק את הקמתה של יחידה לשינוי אקלים במשרד להגנת הסביבה, אשר תהא מופקדת על נושא זה.

הצעת החוק עלתה להצבעה בקריאה טרומית ונדחתה על-ידי מליאת הכנסת בתאריך 6.12.09 לעיון בהצעת החוק לחצו כאן.

הצעת חוק התייעלות אנרגיה במבני ציבור, התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 1.4.09 על-ידי חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ), **אופיר פינס-פז** (העבודה) ו**אורית זוארץ** (קדימה). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **מיכאל מלכיאור** (העבודה-מימד), **רן כהן** (מרצ) ו**אסתר רינה טרטמן** (ישראל ביתנו).

מטרת הצעת החוק היא להביא להפחתה עקבית בצריכת האנרגיה במוסדות ציבור בשיעור של עד 30%. הגידול בצריכת החשמל של מדינת ישראל הוא מהגבוהים בעולם וקצב הגידול השנתי של צריכת החשמל במוסדות ציבור הוא הגבוה ביותר מכל מגזרי המשק. ההערכה היא שאם מצב זה יימשך, בעוד 20 שנים תגדל צריכת החשמל בישראל פי ארבע, ויחד איתה תגדל כמות המזהמים הכרוכים ביצור חשמל.

על רקע זה מוצע לקבוע מנגנון הפחתה הדרגתי בצריכת האנרגיה במבני ציבור, שיעמוד על 1% בכל שנה. יערך סקר שנתי לקביעת צריכת הבסיס של המתקן הציבורי, שעל בסיסו תוכן תכנית ההתייעלות. במידה שלא עמד המתקן ביעד לשנה מסוימת, החסר יושלם בתכנית לשנה העוקבת. כמו כן, נקבע כי מתקן ציבורי רשאי לקבל מימון **שלא מאוצר המדינה** לצורך יישום תכנית ההתייעלות. צעדים אלה יתרמו לצמצום צריכת החשמל בישראל בכלל ולצמצום ההוצאה הממשלתית על תחזוקת מבני ציבור בפרט, ואף יפחיתו את תלותה של המדינה באנרגיה מיובאת.

הצעת החוק עברה בקריאה טרומית בתאריך 8.12.09. לעיון בהצעת החוק לחצו כאן.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עידוד תחבורה ציבורית), התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 11.5.09, על-ידי חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **משה גפני** (יהדות התורה), ו**זבולון אורלב** (הבית היהודי). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על-ידי ח"כ **ליה שמטוב** (ישראל ביתנו). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השבע עשרה על ידי חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **משה גפני** (יהדות התורה) ו**מיכאל מלכיאור** (העבודה-מימד).

מטרת הצעת החוק היא לקדם את השימוש בתחבורה הציבורית בישראל. בהתאם למוצע, ממשלת ישראל תאשר בתוך שנה מקבלת החוק תוכנית לקידום התחבורה הציבורית אשר יגיש לה שר התחבורה. התוכנית תכלול אמצעים לשיפור השירות למשתמשים בתחבורה הציבורית, קביעת דרכים מיוחדות לתחבורה הציבורית, שיפור השימוש המשולב באמצעי התחבורה הציבורית השונים, הפחתת זיהום האוויר והוזלת עלויות הנסיעה בתחבורה הציבורית. כמו כן, החוק מסמיך את השר, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה, רשאי לקבוע אזורים ספציפיים כאזורים בעלי עומס תנועה רב, בהתייחס בעומס התנועה ובמידת זיהום האוויר הנגרמת מהתחבורה באזור זה. קביעת איזור כאיזור עומס תחייב את הרשות המקומית שהאזור נמצא בתחומה להכין תכנית מקומית לעידוד התחבורה הציבורית ותאפשר לשר, בהתייעצות עם שר האוצר, לקבוע כי נסיעה בתחבורה הציבורית באזור זה תהיה פטורה מתשלום בשעות מסוימות.

להצעה זו תועלת סביבתית וחברתית. שיפור התחבורה הציבורית תסייע במיוחד לשכבות החלשות, המהוות המשתמשות העיקריות בתחבורה הציבורית ותעודד גם אוכלוסיות מבוססות יותר לעבור לתחבורה הציבורית ולוותר על הרכב הפרטי, וכתוצאה מכך לסייע בהפחתת פליטות גזי החממה והמזהמים הכרוכות בכך.

הצעת החוק עברה בקריאה בתאריך 8.12.09.

לעיון בהצעת החוק של חברי הכנסת חנין ופינס-פז לחצו כאן. לעיון בהצעת החוק של ח"כ ליה שמטוב לחצו כאן.

הצעות חוק בתחום אנרגיה מתחדשת:

1. הצעת חוק אנרגיה מתחדשת, התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 1.4.09 על-ידי ח"כ ניצן הורביץ (התנועה החדשה-מרצ). הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת הנוכחית על-ידי חברי הכנסת אופיר פינס-פז (העבודה) ודב חנין (חד"ש). הצעות חוק דומות הונחו במהלך הכנסת השש-עשרה והשבע-עשרה על ידי חברי הכנסת רומן ברונפמן (מרצ-יחד), עמרי שרון (ליכוד), יורי שטרן ז"ל (ישראל ביתנו), מיכאל מלכיאור (העבודה-מימד), דב חנין (חד"ש), ליה שמטוב (ישראל ביתנו) ואופיר פינס-פז (העבודה).

מטרת הצעות החוק היא לקבוע יעדים לאומיים להפעלת מקורות אנרגיה מתחדשים, קרי אנרגיה המופקת ממשאבים טבעיים ומתחדשים, כגון שמש, רוח ומים, במערך ייצור החשמל בישראל. שימוש באנרגיה ממקורות אלו יסייע להפחתת הפליטות של מזהמים ושל גזי חממה, הנפלטות במסגרת תהליך ייצור החשמל ממקורות קונבנציונאליים כמו פחם ודלק, והתורמים לזיהום אוויר, קרקע ומקורות מים וכן למשבר האקלים הגלובלי. בנוסף, הדבר יביא גם לשיפור במאזן התשלומים הלאומי על-ידי חיסכון בייבוא חשמל והגדלת הוודאות באספקת אנרגיה. לישראל פוטנציאל גבוה יחסית להפקת חשמל בעיקר מאנרגיה סולארית, בשל מספר ימי השמש הרבים בשנה.

הצעת החוק קובעת תמריצים ועקרונות פעולה מחייבים, על מנת לקדם את ייצור החשמל מאנרגיות מתחדשות בישראל ובהם העדפת ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת על-ידי קביעת תעריפים מיוחדים לרכישת חשמל שיוצר מאנרגיה מתחדשת, והגמשת התנאים לייצור חשמל עצמי באופן שיהפוך את הנושא לנגיש וכדאי.

הצעת החוק נדחתה על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה בתאריך 6.12.09.

לעיון בהצעת החוק של ח"כ הורביץ - לחצו כאן. לעיון בהצעת החוק של חברי הכנסת חנין ופינס-פז - לחצו כאן.

2. הצעת חוק שילוב מקורות אנרגיה מתחדשת במערכת ייצור החשמל, התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 4.5.09 על-ידי ח"כ דב חנין (חד"ש). הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת ליה שמטוב (ישראל ביתנו) הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברי הכנסת אופיר פינס-פז (העבודה) ודב חנין (חד"ש), וכן חברי הכנסת ניצן הורביץ (התנועה החדשה-מרצ) ואופיר פינס-פז (העבודה).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת יורי שטרן (ישראל ביתנו), מיכאל מלכיאור (העבודה-מימד), דב חנין (חד"ש) וליה שמטוב (ישראל ביתנו) והצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השש-עשרה על ידי חברי הכנסת רומן ברונפמן (מרצ-יחד) ועמרי שרון (ליכוד).

בדומה להצעות החוק שהוזכר לעיל, **מטרת הצעת חוק** זו היא **יצירת תשתית ותמריצים**

כלכליים לשילובם של מקורות אנרגיה מתחדשים במערך ייצור החשמל בישראל, על מנת לעמוד ביעדים הלאומיים שקבעה הממשלה להפעלת מקורות אנרגיה מתחדשים, להפחית את התלות בדלקים מיובאים ולתרום לביטחון האנרגיה בישראל וכן להפחית את זיהום האוויר.

הצעת החוק קובעת היקפים מזעריים לשילובה של אנרגיה מתחדשת במערכת ייצור חשמל, המתחשבת בגידול הצפוי בצריכת החשמל בשנים הבאות. כמו כן, מוצע **ליצור וליישם כלים כלכליים לעידוד ייצור החשמל ממקורות מתחדשים**, ובין היתר להעלות את מחירי החשמל כך שישקפו את עלויות הייצור, לרבות העלויות החיצוניות, ולקבוע תעריפים מיוחדים לרכישת חשמל שיוצר מאנרגיה מתחדשת. כן, מוצע לייסד מנגנון בקרה ואכיפה המבוסס על הענקת תעודות שנתיות ליצרני החשמל בעבור כמות החשמל שייצרו בפועל ממקורות מתחדשים במהלך שנה אחת, מנגנון המחייב אותם בהוכחה מדי שנה של כמות החשמל שהופקה בפועל ממקורות מתחדשים. כמו כן, על-מנת לאפשר גמישות מירבית, מוצע לאפשר ליצרנים לסחור

בתעודות אלה, כך שיצרן יכול לבחור לייצר אנרגיה ממקורות מתחדשים על פי המכסה באופן עצמי בלבד או לרכוש תעודות בהיקף שווה או משלים למכסה זו. כך, מושגת עמידה ביעדי הייצור, אולם כל יצרן רשאי לעמוד ביעדים באופן שיקבע. מנגנון זה מאפשר להקנות ערך כלכלי לייצור חשמל ממקורות מתחדשים.

לעיון בהצעת החוק - לחצו כאן.

3. הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון – חובת התקנת מערכת סולרית לייצור חשמל במבנה עסק) –

התש"ע- 2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 30.11.09 על-ידי ח"כ **ציון פיניאן** (ליכוד) וח"כ **שי חרמש** (קדימה). מטרת ההצעה היא לתקן את חוק התכנון והבניה ולקבוע בו חובת התקנת מערכת סולרית לייצור חשמל במבני עסק חדשים. ההצעה קובעת כללים אשר יאיצו את ההתקנה של מערכות סולריות לייצור חשמל על מבני עסקים, בייחוד במבנים מסחריים בעלי גגות רחבים, המאפשרים הקמת מערך ייצור בעל הספק גדול. המערכת הסולרית לייצור חשמל היא מערכת וותיקה ואמינה לייצור חשמל "ירוק" מאנרגיית השמש, ושימוש בה יכול לעזור למדינה לעמוד ביעדים שנקבעו על ידה בחודש ינואר 2009 באשר לייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת.

לעיון בהצעת החוק - לחצו כאן.

הצעות חוק בתחום התכנון והבניה

1. הצעת חוק לעידוד בנייה בת קיימא (תיקוני חקיקה), התשס"ט-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 1.4.09 על-ידי חברי הכנסת **אופיר פינס** פז (העבודה) ו**יוחנן פלסנר** (קדימה). הצעת חוק דומה בעיקרה הוגשה ע"י חברי הכנסת הנ"ל גם בכנסת השבע-עשרה. מטרת הצעת החוק היא לעודד שימוש יעיל וחסכוני במשאבי הטבע תוך הפחתת צריכת האנרגיה והוספת שטחי ציבור ירוקים לאזורים עירוניים. מוצע להחיל בהדרגה חובת בנייה בת קיימא בהתאם לתנאי התקן הישראלי להנייה ירוקה (ת"י 5281), שתחול תחילה על בניינים ציבוריים חדשים, והחל משנת 2010 גם על בניינים פרטיים חדשים. כמו כן, ביחס למבנים קיימים, מוצע להעניק **תמריץ בצורת הנחה מארנונה לכל בית משותף שעל גגו תוקם גינת גג**, אשר תכסה את רוב הגג ותעשה שימוש במים מושבים לצורך השקייתה. גינת גג מסייעת בהורדת תצרוכת האנרגיה של הבניין ובהקטנת האנרגיה הדרושה לקירור האוויר בקומה שמתחתיה בכ- 30%. בנוסף, הצמחייה תורמת להפחתת פליטות גזי חממה באמצעות תהליך הפוטוסינטיזה.

הצעת החוק נדחתה על-ידי ועדת השרים לענייני חקיקה בתאריך 6.12.09. לעיון בהצעת החוק - לחצו כאן.

2. הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון – קידום בניה בת קיימא), התש"ע-2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 2.11.09 על-ידי חברי הכנסת **דוד אזולאי** (ש"ס) ו**ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ). ההצעה הונחה בעקבות דיון שהתקיים בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת בנושא בנייה ירוקה ברשויות המקומיות, במסגרת אירועי יום הסביבה בכנסת שהתקיימו בתאריך 9.06.09.

מטרת הצעת החוק היא לעודד בניה בת קיימא, כלומר בניה המשתמשת במשאבי הטבע באופן המיטבי, מונעת ניצול יתר שלהם ומבטיחה בניה חסכונית, יעילה ומותאמת לתנאים האקלימיים והגיאוגרפיים השונים של המקום.

מוצע להעניק עדיפות לתכניות לבנייה בת קיימא על-ידי קיצור פרקי הזמן המרביים לצורך אישור התכנית במוסדות התכנון והבניה המקומיים, במידה שהן עומדות בתקן הישראלי לבנייה ירוקה ושמציעי התכנית מצהירים על כך שהבנייה אכן תבוסס על אמות מידה של בנייה בר קיימא. עוד מוצע כי שר הפנים יקבע את אמות המידה באשר להוראות הבנייה בת הקיימא, בהסכמה עם השר להגנת הסביבה ובהתייעצות עם מומחים בתחום ועם הארגונים הסביבתיים.

לעיון בהצעת החוק - לחצו כאן.

3. הצעת חוק התכנון והבניה (תיקון – עידוד מבני ציבור מקיימים) – התש"ע- 2009

הצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת בתאריך 9.11.09 על-ידי חברי סיעת חד"ש בכנסת, **דב חנין**, **מוחמד ברכה**, **חנא סויד** ו**עפו אגבאריה**. הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברי הכנסת **אופיר פינס** פז

(העבודה), **יוחנן פלסנר** (קדימה) ו**ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ). הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברי הכנסת **אופיר פינס פז** (העבודה) ו**יוחנן פלסנר** (קדימה).

מטרת הצעת החוק היא לעודד שימוש יעיל וחסכוני במשאבי הטבע ולהפחית את צריכת האנרגיה במגזר הציבורי באמצעות חיוב בניה בת קיימא בבניית מבני ציבור. על כן, מוצע להוסיף פרק לחוק התכנון והבנייה אשר יחייב באופן הדרגתי בניית מבני ציבור על-פי התקן הישראלי לבנייה ירוקה (תקן ישראלי 5281 לבניינים שפגיעתם בסביבה פחותה). לבנייה בת קיימא השפעה נרחבת על הסביבה, ומאפשרת לקיים פעילות במבנה תוך חסכון באנרגיה, מים ועלויות. בישראל אמנם קיים תקן רשמי עוד משנת 2005, אולם טרם הוחלט להפכו לתקן מחייב.

לעיון בהצעת החוק - לחצו כאן.

תקנות

תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת), התשס"ט 2009

ועדת הכלכלה של הכנסת אישרה בתאריך 9.6.09 את תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת). לפי התקנות, המפרסמים יחויבו לפרסם באופן ברור את דרגת זיהום האוויר הנגרמת מפעולת רכב מנועי שתדורג בין 1 לבין 15 ודרגת זיהום האוויר הנגרמת מאופנוע שתדורג בין 1 לבין 7, לפי קריטריונים שיקבע המשרד להגנת הסביבה.

לעיון בפרוטוקול הדיון - לחצו כאן.

תקנות לצריכת אנרגיה מירבית למכשירי חשמל ביתיים

ועדת הכלכלה של הכנסת אישרה בתאריך 9.11.09 תקנות לצריכת אנרגיה מירבית במכשירי חשמל ביתיים. בדיון השתתפו יו"ר הוועדה, ח"כ **אופיר אקוניס** (ליכוד) וחברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש) ו**חאמד עמר** (ישראל ביתנו).

התקנות אוסרות על ייבוא, ייצור ומכירה של מוצרי חשמל ביתיים (לרבות מדיחי כלים, תנורי אפייה, מכונות כביסה ומייבשים), שאינם בדירוג האנרגטי הגבוה יותר (A), המעיד על יעילות גבוהה יותר. כמו כן, מחייבות התקנות להציג על המכשיר או במקום בולט לעין תווית מידע על הדירוג האנרגטי של המכשיר בחנות, בתצוגה או בפרסומת.

התקנות ייכנסו לתוקף ב-1.1.10. שינוי זה יביא לירידה בצריכת אנרגיה במגזר הביתי ולחסכון בשימוש בחשמל, וכתוצאה מכך להפחתת הפליטות הנוצרות בתליך ייצור החשמל.

לעיון בפרוטוקול הדיון לחצו כאן.

דיונים בוועדות הכנסת

דיונים בנושא משבר האקלים

1. דיון במליאת הכנסת בנוגע לתחזית לפיה ישראל תכפיל את פליטות גזי החממה שלה עד 2030

מליאת הכנסת דנה בתאריך 11.11.09, בהצעה לסדר בנושא התחזית שפורסמה על-ידי חברת מקינזי לפיה ישראל עתידה להכפיל את פליטות גזי החממה בשנים הקרובות, ביוזמת חברי הכנסת **איתן כבל** (העבודה), **דב חנין** (חד"ש), **אברהם מיכאלי** (שי"ס), וח"כ **משה גפני** (יהדות התורה). השר **בני בגין** (הליכוד) השיב לדברים בשם השר להגנת הסביבה.

ח"כ **דב חנין** טען כי על ישראל לעשות מאמץ לתרום למאבק העולמי במשבר האקלים, וכי למאמץ זה יתרונות נוספים – סביבתיים, בריאותיים וכלכליים. לשם כך, אמר, יש לפעול בצורה נמרצת, בין היתר בתחום התחבורה, הבנייה, ההתייעלות האנרגטית ובתחומים נוספים. ח"כ **אברהם מיכאלי** אמר שדו"ח מקינזי מספק בסיס עבור הממשלה לקביעת יעדים להפחתת פליטות ולהתאמת ישראל להיערכות העולמית למאבק בשינוי האקלים. הוא קרא לכנסת

לגלות מעורבות בעניין זה ולפעול לקידום המודעות הציבורית לנושא. **ח"כ איתן כבל** אמר כי המאבק בגזי החממה צריך להיות אחד הנושאים המרכזיים בסדר יומה של הממשלה והכנסת. הוא ציין כי על הממשלה להחליט שלא להקים תחנת הכוח פחמית חדשה באשקלון, אשר תתרום לגידול פליטות גזי החממה של ישראל. הוא ציין כי התמודדות עם בעיה בסדר גודל של משבר האקלים דורשת את התייחסותו האישית של ראש הממשלה, שכן הנושא מקיף את כל המערכות והמארגים במשק הישראלי.

השר בני בגין השיב לדברים בשמו של השר להגנת הסביבה וציין כי דו"ח חברת מקינזי משמש קריאת אזהרה לכנסת, לציבור ומעל לכל לממשלה. הוא ציין כי ההערכה של חברת מקינזי כי שיעור הפליטות של ישראל יוכפל עד שנת 2030 מתבססת בין היתר על קצב ריבוי האוכלוסין הגבוה בישראל ומהגידול הצפוי בתוצר המקומי הגולמי. לדבריו, סיבה נוספת לכך שפוטנציאל ההפחתה של ישראל הינו נמוך יותר מזה של מרבית מדינות אירופה, היא העדר מקורות אנרגיה זמינים בידי המדינה. הוא ציין כי בכוונת המשרד להגנת הסביבה לגבש יחד עם הממשלה יעדים להפחתת פליטות, בהתבסס על נתוני הדו"ח, אשר ישקפו את מחויבותה של ישראל למאבק במשבר האקלים.

לעיון בפרוטוקול לחצו כאן (עמוד 176 ואילך).

2. דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה בנושא פוטנציאל הפחתת פליטות גזי החממה בישראל

ועדת הפנים והגנת הסביבה קיימה דיון בנושא **פוטנציאל הפחתת פליטות גזי החממה בישראל** בתאריך 16.11.09. הדיון התקיים בעקבות פרסום ממצאי דו"ח חברת מקינזי שהעריכה שאם לא יינקטו אמצעים מיידים להפחתת פליטות גזי חממה, ישראל צפויה להכפיל את שיעור הפליטות שלה עד לשנת 2030.

בדיון השתתפו השר להגנת הסביבה, **מר גלעד ארדן** (ליכוד), וכן חברי-הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ), **איתן כבל** (העבודה), **פניה קירשנבאום** (ישראל ביתנו), נציגי ארגונים סביבתיים שונים ונציג חברת מקינזי. הישיבה נוהלה על-ידי ח"כ **דב חנין** (חד"ש), שמילא את מקומו של יו"ר הוועדה הקבוע, ח"כ **דוד אזולאי** (ש"ס).

השר להגנת הסביבה, **גלעד ארדן**, ציין כי המשרד החליט לשכור את שירותיה של חברת מקינזי על-מנת לאפשר לממשלה לקיים דיון רציני במדיניות האקלים של ישראל, המפגרת בנושא זה ביחס ליתר המדינות המערביות.

ח"כ הכנסת חנין, כבל והורוביץ ברכו על עצם עריכת הדו"ח, אולם ציינו כי יעדי ההפחתה שצוינו בו אינם מספקים וכן ביקרו את החלטתם של מחברי הדו"ח שלא לקחת בחשבון את השפעתם של שינויים התנהגותיים על פוטנציאל ההפחתה. ח"כ **ניצן הורוביץ** אמר כי לא יתכן שבעוד שיתר המדינות בעולם קובעות לעצמן יעדי הפחתה, ישראל מסוגלת להביא רק לצמצום בגידול הצפוי ואמר שיש לגזור את תכנית העבודה מהיעד ולא להיפך. ח"כ **דב חנין** אמר כי הבעיות הסביבתיות הן בעיות חברתיות ולא בעיות טכניות, ולכן התנהגות היא מפתח לשינוי.

נאור ירושלמי, מנכ"ל חיים וסביבה ציין לחיוב את החלטת המשרד לקתף את ארגוני הסביבה בתהליך, אולם ביקר את העיכוב בגיבוש עמדה ברורה של הממשלה בנושא. הוא הציע שהוועדה תזמין את ראש הממשלה והשרים לישיבה דחופה בנושא. **גיל יעקב, מנכ"ל מגמה ירוקה** ציין כי היה על הדו"ח להתייחס גם לשינוי התנהגות, ובייחוד ביחס לשני תחומים – עידוד השימוש בתחבורה ציבורית ושינוי בתחום האנרגיה, לרבות ביטול התכנית להקמת תחנה פחמית נוספת באשקלון. **ד"ר אריה ונגר מאדם טבע ודין** אמר כי דו"ח מקינזי לא לקח בחשבון את כלל העלויות הכלכליות, אלא רק את העלויות הישירות. הוא ציין כי יש לקחת בחשבון גם את העלויות העקיפות, כגון החסכון בהשקעה בכבישים שיגרם כתוצאה מעידוד המעבר לתחבורה הציבורית, וכן להציב יעדי הפחתה גבוהים יותר.

לעיון בפרוטוקול הדיון - לחצו כאן.

3. דיון בשדולה הסביבתית בכנסת בהיערכותה של ישראל לוועידת האקלים בקופנהגן

השדולה הסביבתית קיימה ב-02.12 ישיבה מיוחדת בנושא היערכותה של ישראל לוועידת האקלים בקופנהגן, בהשתתפות השר להגנת הסביבה, **גלעד ארדן**, ושגרירת דנמרק בישראל, הגב' **ליזלוטה פלסנר**. בנוסף, השתתפו בישיבה יושבי ראש השדולה, חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש) ו**אופיר פינס-פז** (העבודה), וכן השר להגנת הסביבה לשעבר ח"כ **גדעון עזרא** (קדימה), ח"כ **ניצן הורוביץ** (מרצ), ח"כ **אורית זוארץ** (קדימה) וח"כ **שלמה מולה** (קדימה), פקידים בכירים ממשרדי הממשלה ועשרות נציגים של ארגוני הסביבה בישראל.

השר להגנת הסביבה עדכן כי עם כניסתו לתפקיד פעל להקמת ועדת מנכ"לים לענייני משבר האקלים ואף החליט לשכור את שירותיה של חברת מקינזי, על-מנת לקיים הערכה נוספת של פוטנציאל הפחתת פליטות גזי החממה של מדינת ישראל. הוא

אמר כי ישראל צריכה להיות חלק מהקהילייה הבינלאומית ולקחת על עצמה מחויבויות להפחתת פליטת גזי החממה בתחומה. לדבריו, יש ליישם את המלצות שנכללו בדו"ח מקינזי בתחומים שונים, לרבות הפחתת פסולת וייצור חשמל מאנרגיות מתחדשות, ובנוסף לעודד שינויים התנהגותיים בציבור. **הגב' ליזלוטה פלסנר, שגרירת דנמרק בישראל**, אמרה כי ברור לעולם כי להמשך ההתחממות הגלובלית ומשבר האקלים עלולות להיות השלכות חמורות ולכן על מדינות העולם לפעול בשיתוף פעולה לשם הפחתה משמעותית ומיידית של פליטות גזי החממה.

יו"ר עמית של השדולה הסביבתית, ח"כ אופיר פינס, אמר כי הממשלה טרם גיבשה מדינית רשמית בנושא משבר האקלים וקופנהגן וקרא לה לקבל החלטה בנושא לפני הועידה, על-מנת שתוכל להציג בה עמדה ברורה. **יו"ר עמית של השדולה הסביבתית, ח"כ דב חנין**, אמר כי במהלך החדשים האחרונים פועלים חברי כנסת מהשדולה ומהמשלחת הפרלמנטרית לועידה לקידום חבילת הצעות חוק הנוגעים להיבטים שונים של הפחתת פליטות גזי חממה, בתחום התחבורה, הבנייה והאנרגיה. **ח"כ ניצן הורוביץ** אמר כי הפחתת פליטות גזי חממה היא אינטרס ישראל בהיבטים רבים: הפחתת התלות של המדינה בנפט, שיוך ישראל למדינות המפותחות ושיפור איכות החיים והסביבה של תושבי המדינה. **ח"כ אורית זוארץ** אמרה כי הממשלה עוסקת בהקמת ועדות במקום לנקוט בפעולות קונקרטיות והקצאת תקציבים. היא קראה לארגונים הסביבתיים להפעיל לחץ על ראש הממשלה לנסוע באופן אישי לועידת קופנהגן.

נאור ירושלמי, מנכ"ל חיים וסביבה, אמר כי ארגוני הסביבה מצפים לראות את הממשלה כולה מתחייבת למאמץ לאומי, שכיום נראה שרק השר להגנת הסביבה שותף לו. לדבריו, בתחום זה יש להפסיק להסתמך על רצון טוב וולונטריות, אלא יש לקבל החלטות מדיניות קשות ולהקצות תקציבים בהתאם. **עו"ד ציפי איסר איציק, מנכ"ל אדם טבע ודין** אמרה כי אם ישראל חפצת חיים עליה לפעול להפחתת פליטות גזי חממה ולאמץ את שורת הצעדים האופרטיביים המוצעים בדו"ח חברת מקינזי, ובראשם לבטל את התכנית להקמת התחנה הפחמית החדשה באשקלון ולהתחיל בייצור חשמל מאנרגיות מתחדשות. **יעל כהן-פארן, מנכ"ל הפורום הישראלי לאנרגיה** אמרה כי אין להמתין לפעולה וולונטרית של משרדי הממשלה השונים, אלא יש לקדם את ההתייעלות האנרגטית באמצעות חקיקה מחייבת. **תמר קינן, מנכ"ל ארגון תחבורה היום ומחר** אמרה כי דרושה התגייסות ממשלתית רחבה על מנת לקדם מהלכים משמעותיים להתמודדות עם משבר האקלים. **נגה לבציון-נדן מחברת "גרין-איי"** אמרה, כי יש לחייב עסקים לדווח על טביעת הרגל הפחמנית שלהם, וכי עצם הדיווח מעלה את המודעות בתוך העסק לעניין ומעודד התייעלות ואימוץ טכנולוגיות נקיות יותר. **בדריה בירומי-קנדלפת, מנכ"ל עמותת לינק לאיכות הסביבה** אמרה, כי יש צורך בסיוע ממשלתי להקמת קהילות מקיימות וקראה לממשלה ולכנסת לקדם את הצעות החוק המוצעות לקראת ועידת קופנהגן.

דיונים בנושא התכנית להקמת תחנת פחמית חדשה באשקלון

1. דיון במליאת הכנסת בנוגע להקמת תחנה הכח הפחמית באשקלון

מליאת הכנסת דנה בנושא בתאריך 3.11.09. הדיון התקיים ביוזמתה של ח"כ **רחל אדטו** (קדימה).

ח"כ אדטו אמרה כי המאבק נגד הקמת התחנה הפחמית באשקלון הוא מאבק למען בריאות התושבים ואיכות הסביבה, הפועל נגד המלצות ארגון ה-OECD. אדטו הביעה ביקורת על התנהלות הממשלה בכל הנוגע למשבר האקלים ומשק החשמל וציינה כי על הממשלה לגלות מחויבות לפיתוח מקורות אנרגיה חדשים ולהשקיע בהתייעלות אנרגטית. ח"כ אדטו קראה לשר התשתיות ולשר להגנת הסביבה לשקול בכובד ראש את ההחלטה על התחנה הפחמית באשקלון ולמנוע פגיעה סביבתית בלתי הפיכה.

שר התשתיות הלאומיות, **מר עוזי לנדאו**, השיב לדבריה ואמר כי משרד התשתיות פועל לקידום של תחנות כוח מבוססות גז, על מנת להגדיל את שיעור ייצור החשמל ממקורות מזהמים פחות, לרבות אנרגיות מתחדשות. עם זאת, ציין כי לא ניתן להסתמך על גז בלבד כמקור אספקה יחיד, בשל הסכנות הכרוכות ביציבות האספקה וההובלה. כמו כן ציין כי הקמת התחנה הפחמית החדשה תאפשר התקנה של מנגנונים למזעור הפליטות וזיהום האוויר ביתר התחנות הפחמיות הקיימות, באמצעות השבתן הזמנית באופן מדורג, וכך תתרום באופן דרמטי לירידה בזיהום האוויר.

לעיון בפרוטוקול הדיון [לחצו כאן](#) (עמוד 88 ואילך).

2. דיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה בנושא התכנית להקמת תחנה פחמית נוספת באשקלון- פרויקט D

בדיון שהתקיים בתאריך 17.11.09, במסגרת כנס שדרות לחברה, השתתפו חברי הכנסת **דב חנין** (חד"ש), **ניצן הורוביץ** (התנועה החדשה-מרצ), **איתן כבל** (העבודה), ו**אריה ביבי** (קדימה).

ניצן משרד התשתיות הביע את תמיכת המשרד בהקמת התחנה ואמר כי ההחלטה התחשבה בשיקולים שונים לרבות עלות, תחזית הביקוש לחשמל ושיקולים אסטרטגיים. הוא ציין את חשיבותו האסטרטגית של הפרויקט לאור העובדה כי ישראל אינה מסתמכת על אספקת חשמל ממדינות שכנות וזקוקה לביטחון אנרגטי. בנוסף, אמר כי יש עדיפות להפקת חשמל מדלק ופחם, שכן מדובר במקורות אנרגיה שניתן לספק ממדינות ידידותיות, שהטכנולוגיה להפקתם מוכרת ושניתנים לאגירה לאורך זמן.

ניצן משרד הבריאות אמר כי המשרד מתנגד להקמת התחנה הפחמית וציין כי תוספת של תחנה כוח תפגע בבריאות תושבי אשקלון והסביבה, והצביע על הקשר ההדוק בין זיהום אויר לתחלואה. **ניצנות המשרד להגנת הסביבה** אמרו כי יש פתרונות להגברת יציבות האספקה של גז טבעי וכי הדבר כבר אושר במועצה הארצית לתכנון ובנייה, וכן כי ניתן למנוע את הקמת התחנה הפחמית החדשה אם תפעל המדינה ליישום החלטת הממשלה מ-2008 לנקוט בצעדים להתייעלות אנרגטית בכל פרויקט חדש. כמו כן ציינו כי הקמת תחנה פחמית נוספת תחייב את המדינה בעלויות גבוהות כתוצאה מהגידול בפליטות.

ראש עיריית אשקלון, בני וקנין הביע התנגדות להקמת התחנה הפחמית ואמר כי החלטה לרכז שיעור גבוה של תשתיות לאומיות חשובות באזור אשקלון תמוחה הן מההיבט אסטרטגי, עקב חשיפותו של האיזור להתקפות טילים והן מהבחינה הכלכלית, עקב העלייה בשיעורי התחלואה בקרב תושבי האזור והקנסות שהמדינה תידרש לשלם בגין חריגה מתקני הפליטות שתתחייב אליהן, ככל הנראה, במסגרת ההסכם הבינלאומי בקופנהגן. **אבי זבוש, ניצן מטה המאבק של הארגונים הסביבתיים והרשויות המקומיות נגד הקמת התחנה הפחמית** אמר כי על הממשלה לקדם פתרונות של התייעלות אנרגטית והפקת החשמל מאנרגיות מתחדשות שיאפשרו לוותר על הקמת תחנה מזהמת חדשה. הוא הציע לוועדה לקרוא לראש הממשלה להוריד את התכנית מסדר היום, לקרוא לות"ל לקיים תסקיר בריאותי בשיתוף משרד הבריאות, לקרוא לחברת החשמל להתקין את הסולקנים בתחנות הקיימות ולקיים מעקב קבוע אחר ביצוע החלטות הממשלה בנושא.

ח"כ אריה ביבי ציין כי ישראל אינה נוקטת אמצעים מספיקים להפחתת הפליטות וכי היא עלולה למצוא עצמה בבעיה מול מדינות העולם בוועידת קופנהגן. לדבריו, יש לעצור את התכנית להקמת התחנה הפחמית עד לבחינת חלופות ליצירת אנרגיה כדוגמת קידום השימוש באנרגיה סולארית. **ח"כ דב חנין** ציין כי גם בהערכת פוטנציאל הפחתת הפליטות שהציגה חברת מקינזי לבקשת המשרד להגנת הסביבה מקובלת נקודת המוצע כי ישראל לא תצטרך להקים תחנה פחמית נוספת.

הוועדה החליטה לפנות בבקשה לות"ל לדחות את ההחלטה על אישור התחנה הפחמית עד לאחר ועידת קופנהגן וההחלטות הסביבתיות שיתקבלו בעקבותיה. כמו כן, הוחלט לפנות לראש הממשלה על-מנת שיתערב באופן אישי בנושא ובאם הדיאלוג לא יביא לתוצאות, הועדה תשקול להגיש את הצעת החוק שהציע ח"כ כבל, לפיה יאסר להקים תחנה פחמית באשקלון.

במהלך הדיון קיים מטה המאבק נגד הקמת התחנה הפחמית משמרת מחאה בכניסה לבניין בו התקיימה הישיבה, בהשתתפות חברי הכנסת שהשתתפו בישיבה, ראשי הרשויות המקומיות באיזור וארגונים סביבתיים.

פרוטוקול הדיון טרם פורסם.